

ποινικούς βεζαντινούς νόμους, ελάχιστους μόνον μη-
νας διήρκεσε. Δὲν μνημονεύομεν τὸ ἐπὶ τῶν λειῶν
δικαστήριον, διότι τοῦτο ἦτο μᾶλλον τῶν πολεμι-
κῶν ἢ τῶν πολιτικῶν ἔργων παράρτημα, οὐδὲ τὸ
διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1826 συσταθὲν ἐν Σόρῳ
ἐμπορικὸν δικαστήριον, διότι τὸ περὶ τοῦτου διά-
ταγμα οὐδέποτε ἐξετελέσθη· ὥστε μέχρι τοῦ 1828
αἱ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν διελύοντο δι' αἰρετῶν
κοιτῶν, ἐν ἐλλείψει τακτικῶν δικαστηρίων.

Ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ελλάδος κατὰ πρῶτον
καθιδρύθησαν δικαστήρια τακτικά· καὶ κατὰ ταύ-
την ὁμῶς τὴν περίοδον, τὰ ἀτελῆ ἔργα τῶν προ-
ηγηθεισῶν κυβερνήσεων ἐλήφθησαν καὶ ἐχρησίμευσαν
ὡς βάσις τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

Ὡς δικονομία πολιτικὴ εἰσῆχθη ὁ ΠΤ' νόμος τῆς
2 Μαΐου 1822· ὡς ἀστυκὸς νόμος, ἡ ἐξάδιδλος τοῦ
Ἀρμενοπούλου καὶ οἱ Βεζαντινοὶ νόμοι· ὡς ἐμπορι-
κός, ὁ κώδικς τοῦ Ναπολέοντος, ἅτινα εἶχον ἤδη

ταραχαί, ἐμαρτύρουν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Εἰς τὴν
συγκρότησιν τῶν δικαστηρίων συνέπραττε κατ' ἔτος
ἡ Γερουσία, ἡ δὲ βία διὰ λύσιν αὐτῆς ἐπέφερε καὶ
τὴν ἐντελῆ παῦσιν τῶν δικαστηρίων, ὥστε ἐπὶ τῆς
ἐλευθερίας τοῦ βασιλέως δὲν ὑπῆρχον δικαστήρια.

Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῆς δικαστικῆς νο-
μοθεσίας ὅταν ἡ ἀντιβασίλειά ἀνέλαθε τὰς ἡμέρας
τῆς Κυβερνήσεως. Οὐδὲν ὑπῆρχεν ὁποσοῦν ἀρχαῖον
καὶ ἐρριζωμένον εἰς τὰ ἔθνη τοῦ λαοῦ· τὰ πάντα
ἦσαν ἀτελῆ καὶ ἀσυνάρτητα ἐραίσματα ἐκ ξένων
νομοθεσιῶν, ἐκ τοῦ προχείρου ὡς ἔργα ἀνάγκης
γεγόμενα καὶ αὐτόχρημα ἐρήμιστα. Ἡ ἀντιβασίλειά,
καὶ ἰδίως ὁ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν ἀντιβασίλειος Δ.
Μαυρέριος, λαθῶν γνώσιν αὐτῶν, κατενόησεν ὅτι οὐ-
δόλως ἔδυνάτο νὰ ὠρελθῇ ἀπὸ τούτων ἔργων καὶ
ὅτι μόνον ἡ εἰσαγωγὴ νομοθεσίας ὅπως νέας, κατὰ
τὰς νεωτέρας τῶν περρωτισμένων ἐθνῶν θεσμοθεσίας
συντεταγμένη, ἔδυνάτο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐε-

καθιερώσει αἱ ἐθνικαὶ συνελεύσεις· ὡς ποινικός νό-
μος, τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν, ὡς ποινικὴ
δὲ δικονομία, ἡ ἐγκληματικὴ διαδικασία ἡ ὑπὸ τοῦ
Πανελληνίου συνταχθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829.

Τὸν ὁργανισμόν τοῦτον τῶν δικαστηρίων, εἰσαχ-
θέντα κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1829, διεδέχθη ἄλ-
λος κατὰ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1830, καὶ σὺν αὐτῷ
νέαι δικονομίαι, πολιτικαὶ τε καὶ ποινικαὶ, εἰσῆχθη-
σαν εἰς τὰ δικαστήρια· πάντα ταῦτα, ἔργα τοῦ τό-
τε ἐπὶ τῆς Διακισύνης ὑπουργοῦ, εἶναι μίγμα πα-
ράδοξον ἐλευθερίων καὶ δεσποτικῶν διατάξεων, ἀ-
σύμφυτον φύσμα ἀγγλικῶν καὶ ἐνετικῶν θεσμῶν.
Ἐν ᾧ καταργεῖται ἡ ἐν τῷ ἀκροτηρίῳ δημοσιότης
ἐπὶ τῶν ποινικῶν δικῶν, ἐν τῇ ἀνακρίσει ὁ κλη-
τευόμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρευρίσκηται εἰς
εἰς ὅλας τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ νὰ ἔχῃ καὶ
μάρτυρας τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκλογῆς πρὸς βεβαίωσιν
τῶν γινομένων. Ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς νομοθεσίας,
τῆς ὁποίας ἡ ἀκριβεστέρη εξέτασις δὲν εἶναι τοῦ
παρόντος κειμένου, ἡ ζωὴ ἦτο ὀλ γοχρόνιος. Ὁ θάνα-
τος τοῦ Κυβερνήτου καὶ αἱ ἐπελθεῖσαι πολιτικαὶ

μερίαν τῆς Ελλάδος καὶ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον αὐ-
τῆς. Ὅθεν ἐπεδόθη εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον,
καὶ μετὰ δύο ἔτη εἰσῆχθησαν παρ' ἡμῶν ὁ ὁργανισ-
μός τῶν δικαστηρίων, ἡ πολιτικὴ καὶ ποινικὴ δι-
κονομία καὶ ὁ ποινικός νόμος. Ἡ ἐλευθερία τοῦ τό-
που, τὸ σύστημα τῶν ἐνόρκων, καὶ ἡ δημοσιότης
τῆς διαδικασίας καθιερώθησαν διὰ τῆς νέας ταύτης
νομοθεσίας, ἥτις καὶ κατὰ μέρος ἐξεταζομένη δὲν
εἶναι κατωτέρα καμμιᾶς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν,
ἡ δὲ μέχρι τοῦδε ὄχι ὀλιγοχρόνιος πείρα μαρτυρεῖ
τὴν ἀρετὴν αὐτῆς.

Τὸ μέγα τοῦτο εὐεργέτημα ἐκτιμῶντες ἰδίως οἱ
περὶ τὰ δικαστικά ἀσχολούμενοι, καὶ θέλοντες νὰ
δηλώσωσιν ἔργῳ τὴν πρὸς τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα κυ-
ριον Μαυρέριον εὐγνωμοσύνην αὐτῶν, ἀπεράσισαν,
κοινῇ γνώμῃ, ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρέστη
ἐν μέσῳ ἡμῶν, νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ χρυσὸν σῆμα
ὀγδοήκοντα δραμίων ὀλκῆς, ἔχον ἐγκυκλοπαικὴν
ἐνθεν μὲν τὴν προτομὴν τοῦ ἀνδρός, διθεν δὲ τὸ
ἔθῃς ἐπίγραμμα.